

2024/560

15.2.2024

KOMMISSIONENS BESLUT (EU) 2024/560

av den 8 december 2023

om beviljande av undantag för Konungariket Spanien från vissa bestämmelser i Europaparlamentets och rådets förordning (EU) 2019/943 och Europaparlamentets och rådets direktiv (EU) 2019/944 vad gäller Kanarieöarna

(delgivet med nr C(2023) 8638)

(Endast den spanska texten är giltig)

(Text av betydelse för EES)

EUROPEISKA KOMMISSIONEN HAR ANTAGIT DETTA BESLUT

med beaktande av fördraget om Europeiska unionens funktionssätt,

med beaktande av Europaparlamentets och rådets förordning (EU) 2019/943 av den 5 juni 2019 om den inre marknaden för el ⁽¹⁾, särskilt artikel 64,

med beaktande av Europaparlamentets och rådets direktiv (EU) 2019/944 av den 5 juni 2019 om gemensamma regler för den inre marknaden för el och om ändring av direktiv 2012/27/EU ⁽²⁾, särskilt artikel 66, och

av följande skäl:

1. FÖRFARANDE OCH BESLUTETS TILLÄMPNINGSOMRÅDE

- (1) Den 23 november 2020 lämnade Konungariket Spanien (*Spanien*) in en begäran till kommissionen om undantag (*ansökan*) för Kanarieöarnas, Balearernas, Ceutas och Melillas territorier utanför det spanska fastlandet (nedan gemensamt kallade *territorierna utanför fastlandet*) i enlighet med artikel 64 i förordning (EU) 2019/943 och artikel 66 i direktiv (EU) 2019/944.
- (2) I ansökan begärdes ursprungligen undantag från artiklarna 8 och 54 i direktiv (EU) 2019/944 och från artiklarna 3, 6, 7.1, 8.1, 8.4, 9, 10, 11, 14–17, 19–27 och 35–47 i förordning (EU) 2019/943. I den ansökan angavs inte varaktigheten för det begärda undantaget.
- (3) Den 18 mars 2021 offentliggjorde kommissionen ansökan på sin webbplats och uppmanade medlemsstaterna och berörda parter att lämna synpunkter senast den 30 april 2021.
- (4) Kommissionen begärde den 17 augusti 2021 och den 16 december 2021 ytterligare information från Spanien om begäran om undantag. Spanien svarade den 4 oktober 2021 och den 17 januari 2022. I den senare inlagan ändrade Spanien tillämpningsområdet för sin begäran om undantag enligt följande:
 - Begäran om undantag från artikel 8 i direktiv (EU) 2019/944 drogs tillbaka för alla territorier utanför fastlandet.
 - Begäran om undantag från artikel 54 i direktiv (EU) 2019/944 drogs tillbaka för Balearerna och Ceuta.
 - Spanien lade till en ny begäran om undantag från artikel 40.4–40.7 i direktiv (EU) 2019/944 för alla territorier utanför fastlandet.
 - Begäran om undantag från artikel 3 första stycket d, f, g, h, i, l, m och q i förordning (EU) 2019/943 drogs tillbaka för alla territorier utanför fastlandet.

⁽¹⁾ EUT L 158, 14.6.2019, s. 54.

⁽²⁾ EUT L 158, 14.6.2019, s. 125.

- Spanien drog även tillbaka begäran om undantag för alla territorier utanför fastlandet från artiklarna 16.1, 16.2, 20.1, 20.2, 21.1–21.6, 22.1, med undantag för leden f och h, 22.4, och artiklarna 35–47 i förordning (EU) 2019/943.
 - Spanien angav en begränsad varaktighet för det begärda undantaget för Balearerna och Ceuta fram till dess att dessa territorier helt har integrerats med fastlandet (vilket inte förväntas ske före 2030).
- (5) Detta beslut bör endast omfatta Kanarieöarna. De begäranden om undantag som Spanien har lämnat in avseende Ceutas, Melillas och Balearernas territorier utanför fastlandet bör behandlas av i separata beslut om undantag av kommissionen.

2. KANARIEÖARNA

Elsystemet och elmarknaden på Kanarieöarna

- (6) Kanarieöarna utgör ett av de yttersta randområden som erkänns enligt artikel 349 i fördraget om Europeiska unionens funktionssätt (EUF-fördraget) och omfattas därför av den kategorin vid tillämpningen av artikel 64 i förordning (EU) 2019/943 och artikel 66 i direktiv (EU) 2019/944.
- (7) Enligt Spanien omfattar Kanarieöarnas territorium utanför fastlandet sex enskilda elsystem: Tenerife, Gran Canaria, La Palma, La Gomera, El Hierro samt Lanzarote-Fuerteventura-systemet, som förbinder öarna Lanzarote och Fuerteventura via två 132 kV-kablar.
- (8) Enligt Spanien täcktes över 75 % av Kanarieöarnas installerade elproduktionskapacitet av traditionella värmekraftverk (kol, gas, diesel) år 2019. Andelen förnybar energi har ökat stadigt sedan 2018, särskilt på de större öarna (Gran Canaria och Tenerife), där den står för en betydande andel av den installerade kapaciteten. Spanien konstaterar dock att användningen av förnybar energi i territorierna utanför fastlandet är lägre än på det spanska fastlandet på grund av områdenas begränsade storlek och de begränsningar som är kopplade till erhållande av nödvändiga miljötillstånd för ny produktionskapacitet, det större behovet av dirigerbar produktion för att garantera försörjningstrygghet ^(?) och den begränsade lagringskapaciteten.
- (9) Spanien konstaterar att Kanarieöarna kännetecknas av en liten storlek på marknaden, vilket hindrar dem från att dra nytta av de stordriftsfördelar som finns i fastlandets elsystem, och att de har högre bränslekostnader. Deras historiska isolering leder också till ett större behov av installerad reservkapacitet.
- (10) Spanien konstaterar vidare att nästan all värmekraftproduktion på Kanarieöarna ägs direkt eller indirekt av Endesa SA Även om den ökande utbyggnaden av förnybara energi underlättar för konkurrerande företag att ta sig in på marknaden kommer Endesa SA fortfarande att producera den största delen av elen i detta territorium utanför fastlandet.
- (11) Enligt Spanien medför dessa marknadsspecifika särdrag högre elproduktionskostnader jämfört med fastlandet och bristande attraktionskraft för nya företag att komma in på marknaden, och därför har ingen effektiv konkurrens utvecklats på Kanarieöarna.
- (12) Mot bakgrund av de problem som hänger samman med bristen på konkurrens och höga kostnader och trots de åtgärder som vidtagits för att främja konkurrens och införa ekonomiska incitament för att främja anläggningarnas driftseffektivitet och minska produktionskostnaderna, hävdar Spanien att det inte har varit möjligt att inrätta en marknadsmekanism som är identisk med den som finns på fastlandet.

^(?) Spanien förklarar att täckningsgraden på grund av rullande reserver för territorierna utanför fastlandet ligger i intervallet 40–70 % jämfört med de 10 % som behövs på fastlandet.

- (13) Spanien förklarar vidare att el som produceras i alla territorier utanför fastlandet, inklusive Kanarieöarna, är utesluten från budgivningssystemet på fastlandsmarknaden. För elsystemen i territorierna utanför fastlandet används en mekanism med ekonomisk rangordning för inmatningen ⁽⁴⁾:
- Den systemansvarige rangordnar produktionsanläggningarna på grundval av de rörliga kostnaderna till dess att efterfrågan täcks, med beaktande av de tekniska begränsningarna och de reserver som krävs för att trygga elförsörjningen.
 - Efterfrågesidan (direkta konsumenter och leverantörer) meddelar den systemansvarige om efterfrågan per timme i elsystemen i varje territorium utanför fastlandet.
 - Efter den dagliga dirigeringen köper efterfrågesidan energin till ett pris som motsvarar priset i budgivningssystemet på fastlandet.
- (14) Enligt Spanien tar denna mekanism hänsyn till de höga kostnaderna för elproduktion och till särdragen hos territorierna utanför fastlandet, och syftar till att säkerställa att konsumenter och leverantörer i dessa territorier inte utsätts för de högre kostnaderna för elproduktion i territorierna utanför fastlandet jämfört med det spanska fastlandet, vilket bygger på principer om solidaritet mellan regioner.
- (15) Spanien förklarar vidare att elproduktionen i territorierna utanför fastlandet utgör ett system med reglerad ersättning snarare än ett system med marknadsbaserad ersättning, och detta system tillämpas under förhållanden där en grossistmarknad inte skulle kunna fungera och där kostnaderna av geografiska och territoriella skäl är högre än elproduktionskostnaderna på det spanska fastlandet.
- (16) Spanien konstaterar att mekanismen säkerställer att elsystemet och den offentliga budgeten täcker den merkostnad som uppstår till följd av skillnaden mellan de högre produktionskostnaderna i territorierna utanför fastlandet och elpriset på fastlandet, så att alla konsumenter betalar samma kostnad för el, oavsett inom vilket system de förbrukar den.
- (17) Enligt Spanien liknar regleringen av överföring och distribution av el i territorierna utanför fastlandet den på det spanska fastlandet.
- (18) När det gäller slutkundsmarknaden förklarar Spanien att slutkunderna i territorierna utanför fastlandet har rätt att välja leverantör på samma villkor som slutkunderna på det spanska fastlandet. Även begreppet sårbara konsumenter definieras på samma sätt för hela Spanien, och försörjningen är generellt sett organiserad på samma sätt i hela landet. I detta avseende konstaterar Spanien att det inte finns några skillnader mellan slutkundsmarknaderna på fastlandet och i territorierna utanför fastlandet.

Översikt över den rättsliga ramen för territorierna utanför fastlandet

- (19) Spanien förklarar att det i lag 24/2013 fastställs att elförsörjningen i territorierna utanför fastlandet omfattas av en särskild lagstiftning. I denna lag fastställs också att denna verksamhet kan erhålla en extra ersättning för att täcka skillnaden mellan kostnaderna för elproduktion i territorierna utanför fastlandet och intäkterna från elförsäljningen i dessa territorier.
- (20) Spanien konstaterar att lag 17/2013 innehåller allmänna bestämmelser för att trygga försörjningen och öka konkurrensen i elsystemen i territorierna utanför fastlandet ⁽⁵⁾. I synnerhet fastställs i artikel 5 i lag 17/2013 att de pumpkraftverk för vattenkraftslagring i territorierna utanför fastlandet vars främsta syfte är att trygga försörjningen, säkerställa systemsäkerheten och integrera icke-dirigerbara förnybara energikällor ska ägas av den systemansvarige.
- (21) Spanien anger att kungligt dekretet 738/2015 i detalj reglerar elproduktionen och dirigeringsförfarandet i elsystemen i territorierna utanför fastlandet samt ersättningssystemet för denna verksamhet. Ersättningssystemet bygger på två ersättningskomponenter: en för de investeringar som görs och andra fasta kostnader, och en för de rörliga kostnader som uppstår under drift. Syftet med denna ersättning är att täcka merkostnaderna för elproduktionen i territorierna utanför fastlandet. I kungligt dekret 738/2015 definieras merkostnaden som skillnaden mellan alla produktionskostnader och det pris som betalas för den elleverans som den systemansvarige hanterar.

⁽⁴⁾ Ramen fastställs i kungligt dekret 738/2015 av den 31 juli 2015 (*Real Decreto 738/2015, de 31 de julio, por el que se regula la actividad de producción de energía eléctrica y el procedimiento de despacho en los sistemas eléctricos de los territorios no peninsulares*) (kungligt dekret 738/2015).

⁽⁵⁾ Ley 17/2013, de 29 de octubre, para la garantía del suministro e incremento de la competencia en los sistemas eléctricos insulares y extrapeninsulares.

- (22) Genom kungligt dekret 738/2015 införs dessutom ett konkurrensutsatt förfarande för val av ny kapacitet och kapacitet som ska renoveras.
- (23) Kommissionen konstaterar i detta sammanhang att ersättningsmekanismen i kungligt dekret 738/2015 fick kommissionens godkännande av statligt stöd genom beslutet i ärendet SA.42270 om Spaniens elproduktion i spanska territorier utanför fastlandet ⁽⁶⁾.

3. DE BEGÄRDA UNDANTAGEN AVSEENDE KANARIEÖARNA

- (24) Den begäran om undantag som lämnats in för Kanarieöarna grundar sig på dess ställning som yttersta randområde i enlighet med artikel 349 i EUF-fördraget.

3.1 Undantag enligt artikel 66 i direktiv (EU) 2019/944

- (25) Spanien begär ett undantag från artiklarna 40.4–40.7 och 54 i direktiv (EU) 2019/944 vad gäller upphandling av stödtjänster av systemansvariga för överföringssystem och förbudet för systemansvariga för överföringssystem att äga, utveckla, förvalta eller driva energilagringssystem.

3.2 Undantag enligt artikel 64 i förordning (EU) 2019/943

- (26) Spanien begär ett undantag för Kanarieöarna från följande bestämmelser i förordning (EU) 2019/943:
- Marknadsprinciperna i artikel 3.1 a, b, c, e, j, k, n, o och p.
 - Reglerna för handel med el enligt artiklarna 6, 7.1, 8.1, 8.4, 9, 10, 11, 14, 15, 16 och 17.
 - De regler om inkomster från överbelastning som anges i artikel 19.
 - Artiklarna 14, 15, 16.3–16.13, 17, 19, 20.3–20.8, 21.7, 21.8, 22.1 f och h, 22.2, 22.3, 22.5 och 25.2–25.4 för eventuella nya mekanismer för stödkapacitet som kan komma att inrättas i framtiden.
 - Artiklarna 14–17, 19–27 och 35–47 för den befintliga mekanism som fastställs i kungligt dekret 738/2015.

3.3 Varaktighet för de begärda undantagen

- (27) Spanien anser att integreringen av territorierna utanför fastlandet i den iberiska elmarknaden är beroende av att det finns en sammanlänkning med det spanska fastlandet. Spanien konstaterar att det på grund av det geografiska avståndet mellan Kanarieöarna och fastlandet skulle vara omöjligt eller för kostsamt att bygga sammanlänkningar med fastlandet. Spanien anser därför att undantagen för Kanarieöarna inte bör vara tidsbegränsade.

4. SYNUNKTER SOM INKOMMIT UNDER SAMRÅDSPERIODEN

- (28) Såsom beskrivs i skäl 3 genomförde kommissionen under mars och april 2021 ett offentligt samråd.
- (29) Alla synpunkter som lämnades in som svar på det offentliga samrådet rörde Spaniens begäran om undantag från artikel 54 i direktiv (EU) 2019/944 om den systemansvarige för överföringssystemets ägarskap, förvaltning och drift av lagringssystem.

⁽⁶⁾ Beslut av den 28 maj 2020, SA.42270 (2016/NN) – *Spain Electricity production in Spanish non-peninsular territories*, C(2020) 3401 final.

- (30) Deltagarna i det offentliga samrådet motsatte sig beviljandet av ett sådant undantag, eftersom det skulle legitimera ett projekt som ger Red Eléctrica de España S.A.U. (REE), den spanska systemansvarige för överföringssystemet, tillåtelse att utveckla Chira-Soria-projektet på Kanarieöarna utan anbudsförfarande (*Chira-Soria-projektet*) ⁽⁷⁾, vilket krävs enligt artikel 54 i direktiv (EU) 2019/944. Deltagarna i samrådet konstaterade att det faktum att undantaget även omfattar de övriga territorierna utanför fastlandet inte är relevant, eftersom Balearernas orografi och Ceutas och Melillas begränsade storlek inte skulle möjliggöra pumpkraftverk för vattenkraftslagring i dessa territorier ⁽⁸⁾.
- (31) Deltagarna i samrådet uppgav att enbart ökaraktären inte är en tillräcklig motivering för ett undantag från kravet på anbudsförfarande i artikel 54 i direktiv (EU) 2019/944, eftersom privata parter enligt uppgift hade visat intresse för Chira-Soria-projektet. De hävdade att detta intresse inte beaktades mot bakgrund av lag 17/2013.
- (32) Deltagarna i samrådet framhöll vidare att den spanska tillsynsmyndigheten, *Comisión Nacional de Mercados y Competencia* (CNMC), och det spanska statsrådet har uttryckt farhågor rörande det kungliga dekretet 738/2015 och REE:s roll när det gäller att äga pumpkraftverk för vattenkraftslagring och samtidigt vara den enhet som i första instans är avgörande i det administrativa förfarandet för tillståndsgivning för pumpkraftverk för vattenkraftslagring.
- (33) Deltagarna i samrådet framförde också argument av ekonomisk karaktär. De betonade att denna typ av lagring på Kanarieöarna påverkas av den begränsade tillgången på lagrat vatten, vilket kräver avsättning av havsvatten. Detta medför höga energikostnader och minskar avsevärt Chira-Soria-projektets effektivitet. Deltagarna hänvisade i detta avseende till det vindkraftsdrivna pumpkraftverket Gorona del Viento på ön El Hierro, vars effektivitet på 43 % ligger långt under effektivitetsnivån på 70–80 % för liknande kraftverk på fastlandet.
- (34) Deltagarna i samrådet hävdade att den beräknade budgeten för Chira-Soria-projektet har fördubblats redan innan uppförandet har påbörjats och hänvisade till studier som tyder på att andra lösningar (t.ex. sammanlänknings-, distribuerad lagring, elektrokemisk lagring, vätgas) skulle vara mer ekonomiskt effektiva. De hänvisade också till den ekonomiska bördan för konsumenterna som är kopplad till de höga investeringskostnaderna. De framhöll de mycket höga produktionskostnaderna för den enda liknande anläggningen på Kanarieöarna, Gorona del Viento. Med tanke på Chira-Soria-projektets mindre gynnsamma placering ansåg deltagarna att kostnaderna per MWh skulle bli rekordhöga och styra bort medel från investeringar i andra flexibilitetslösningar, däribland flexibilitet som tillhandahålls av hushåll och den systemansvarige för överföringssystemet.
- (35) Deltagarna i samrådet uppgav också att Chira-Soria-projektet, förutom att inte vara ekonomiskt försvarbart, inte bidrar till integreringen av förnybar energi. De hänvisade till "experter som rådfrågats" enligt vilka den lagrade energin främst kommer från fossil energi som produceras av gamla befintliga värmekraftanläggningar som inte kan stängas nattetid. De uppgav att ny lagringsteknik (batterier och vätgas) och utvecklingen när det gäller elfordon skulle göra Chira-Soria-projektet onödigt och utgöra effektivare, mer transparenta och snabbare sätt att miljöanpassa energisystemet.
- (36) Slutligen konstaterade deltagarna i samrådet att Chira-Soria-projektet ger upphov till miljömässiga och sociala problem. De hävdade att uppförandet påverkar fem Natura 2000-områden och inte har genomgått någon miljökonsekvensbedömning.

⁽⁷⁾ Chira-Soria-projektet avser uppförandet av en energilagringsanläggning (pumpkraftverk för vattenkraftslagring) med en installerad kapacitet på 200 MW och en energilagringsskapacitet på 3,5 GWh på ön Gran Canaria. Ytterligare information om projektet finns på Central hidroeléctrica de bombeo reversible Salto de Chira | Red Eléctrica (ree.es).

⁽⁸⁾ Pumpkraftverk för vattenkraftslagring skulle klassificeras som lagringsanläggning i enlighet med direktiv (EU) 2019/944.

5. BEDÖMNING AV BEGÄRAN OM UNDANTAG AVSEENDE KANARIEÖARNA

5.1 Yttersta randområde som inte kan sammanlänkas med unionens elmarknad

- (37) I enlighet med artikel 64.1 i förordning (EU) 2019/943 får ett undantag från de relevanta bestämmelserna i artiklarna 3, 6, 7.1, 8.1, 8.4, 9–11, 14–17, 19–27, 35–47 och 51 i den förordningen beviljas i två fall:
- a) För små enskilda system och små anslutna system, om medlemsstaten eller medlemsstaterna kan visa att det finns påtagliga problem med driften av dessa system. I sådana fall ska undantaget vara förenat med villkor som syftar till ökad konkurrens och integration med den inre marknaden för el.
 - b) För yttersta randområden i den mening som avses i artikel 349 i EUF-fördraget, om de av uppenbara fysiska skäl inte kan sammanlänkas med unionens energimarknad.
- (38) I enlighet med artikel 66.1 första stycket i direktiv (EU) 2019/944 får ett undantag från tillämpliga bestämmelser i artiklarna 7 och 8 och kapitlen IV, V och VI beviljas för små enskilda system och små sammanlänkade system, om medlemsstaten eller medlemsstaterna kan visa att det finns påtagliga problem för driften av dessa system. I artikel 66.2 andra stycket i direktiv (EU) 2019/944 fastställs att för yttersta randområden i den mening som avses i artikel 349 i EUF-fördraget som inte kan sammanlänkas med unionens elmarknader ska undantaget vara förenat med villkor som syftar till att säkerställa att undantaget inte hindrar övergången till förnybar energi.
- (39) Både enligt förordning (EU) 2019/943 och direktiv (EU) 2019/944 ska undantaget för yttersta randområden inte vara tidsbegränsat.
- (40) Kanarieöarna utgör ett av de yttersta randområden som erkänns enligt artikel 349 i EUF-fördraget och omfattas därför av denna kategori vid tillämpningen av artikel 64 i förordning (EU) 2019/943 och artikel 66 i direktiv (EU) 2019/944.
- (41) För närvarande finns det inga planer på att ansluta det spanska fastlandets elsystem till Kanarieöarnas elsystem. Spanien förklarar att det med tanke på avståndet inte finns någon möjlighet att integrera Kanarieöarna till en rimlig kostnad och att det även finns stora hinder för en integration av öarna på grund av deras topografi, eftersom de är vulkaniska öar med en mycket ojämn havsbotten.
- (42) Kommissionen anser därför att Kanarieöarna uppfyller kriteriet i artikel 64.1 i förordning (EU) 2019/943 och i artikel 66.2 i direktiv (EU) 2019/944 att de av uppenbara fysiska skäl inte kan sammanlänkas med unionens energimarknad.
- (43) Spanien är därför inte skyldigt att i enlighet med artikel 64.1 i förordning (EU) 2019/943 och artikel 66.1 i direktiv (EU) 2019/944 visa att det finns påtagliga problem med driften av elsystemen på Kanarieöarna. Undantaget bör beviljas för en obegränsad tid.

5.2 Undantagets tillämpningsområde

5.2.1 Artiklarna 54 och 66 i direktiv (EU) 2019/944

- (44) Enligt artikel 54.1 i direktiv (EU) 2019/944 är det förbjudet för systemansvariga för överföringssystem att äga, utveckla, förvalta eller driva energilagringsanläggningar.

- (45) I artikel 54.2 i det direktivet föreskrivs en möjlighet för medlemsstaterna att göra undantag från denna regel om anläggningarna är helt integrerade nätkomponenter och tillsynsmyndigheten har lämnat sitt godkännande eller om samtliga villkor i leden a–c i den punkten är uppfyllda.
- (46) Såsom anges i skäl 38 kan medlemsstaterna, i enlighet med artikel 66.2 andra stycket i direktiv (EU) 2019/944, begära undantag från reglerna i kapitel VI (inklusive artikel 54) för yttersta randområden i den mening som avses i artikel 349 i EUF-fördraget som inte kan sammanlänkas med unionens elmarknader, på villkor som syftar till att säkerställa att undantaget inte hindrar övergången till förnybar energi.
- (47) Utöver tillämpningen av undantaget i artikel 54.2 i direktiv (EU) 2019/944 kan Spanien därför begära ett undantag från artikel 54 i direktivet avseende Kanarieöarna med hänvisning till artikel 66.

5.2.1.1 Ansökan

- (48) Såsom anges i skäl 20 fastställs i artikel 5 i lag 17/2013 att de pumpkraftverk för vattenkraftslagring i territorierna utanför fastlandet vars främsta syfte är att trygga försörjningen, säkerställa systemsäkerheten och integrera icke-dirigerbara förnybara energikällor ska ägas av den systemansvarige.
- (49) I ansökan framhåller Spanien utmaningarna i samband med utbyggnaden av förnybar energi på Kanarieöarna. Spanien förklarar att alla kraftverk för förnybar energi på en ö producerar el under samma väderförhållanden, till skillnad från vad som är fallet på det spanska fastlandet. I takt med att Kanarieöarnas elsystem byggs ut med mer förnybar energiproduktion blir det därför svårare att uppfylla normerna för försörjningstrygghet. Detta kan begränsa användningen av förnybara energikällor på lång sikt.
- (50) Enligt Spanien hindrar den systemansvarige för överföringssystemets ägande av pumpkraftverk för vattenkraftslagring i de särskilda fall som omfattas av lag 17/2013 inte privata investerare från att äga sådana anläggningar, vilket också skulle bidra till att garantera försörjningstryggheten. Alla pumpkraftverk för vattenkraftslagring, oavsett ägandeförhållanden, måste delta i dirigeringen av elflödet, även om de pumpkraftverk för vattenkraftslagring som ägs av den systemansvarige för överföringssystemet ska integreras som en stödtjänst för att säkerställa försörjningen och säkerheten i varje system.
- (51) Spanien begär därför undantag från artikel 54 i direktiv (EU) 2019/944 för Kanarieöarna i enlighet med artikel 66 i direktivet.
- (52) Den begäran om undantag som Spanien har lämnat in skulle närmare bestämt gälla det pågående Chira-Soria-projektet och eventuella framtida pumpkraftverk för vattenkraftslagring som ägs av den systemansvarige, om detta skulle vara motiverat såsom det bästa alternativet i enlighet med gällande lagstiftning.

5.2.1.2 Bedömning

- (53) Såsom anges i skäl 45 konstaterar kommissionen att artikel 54 i direktiv (EU) 2019/944 i punkt 2 redan innehåller en möjlighet för medlemsstaterna att göra undantag från regeln i punkt 1 i den artikeln, det vill säga att systemansvariga för överföringssystem inte får äga, utveckla, förvalta eller driva energilagringsanläggningar.
- (54) Mot bakgrund av den möjlighet som anges i artikel 54.2 i direktiv (EU) 2019/944 anser kommissionen att ett undantag från artikel 54.1 i enlighet med artikel 66.1 i direktivet inte är motiverat för alla typer av energilagringsteknik.
- (55) Med hänsyn till Kanarieöarnas ställning som yttersta randområde och deras orografi, med begränsade möjligheter till anslutning mellan de olika öarna, anser kommissionen dock att ett undantag från artikel 54.1 i direktiv (EU) 2019/944 i enlighet med artikel 66 i direktivet som är begränsat till pumpkraftverk för vattenkraftslagring är motiverat.

- (56) Pumpkraftverk för vattenkraftslagring möjliggör ökad försörjningstrygghet och integrering av förnybara energikällor genom att tillföra en förnybar källa till flexibilitet i elsystemet, bidra till att balansera överskottsproduktion och undvika inskränkningar av tilldelad kapacitet. De anses vara den viktigaste tekniken för en optimal integrering av intermittenta förnybara energikällor (t.ex. vindkraft och solenergi) ⁽⁹⁾. Vattenkraftens produktivitet återspeglar dock klimatförhållandena, topografin och vattenresurserna i varje region, och anläggningarna är platsspecifika.
- (57) Kommissionen anser att ett förhållande där den systemansvarige för överföringssystemet äger pumpkraftverk för vattenkraftslagring kan vara motiverat i mycket specifika fall, till exempel på Kanarieöarna, om sådana anläggningar är nödvändiga för att garantera försörjningstryggheten och integreringen av förnybara energikällor och om det finns begränsade koldioxidsnåla flexibilitetsalternativ för Kanarieöarnas elsystem.
- (58) På grund av de nuvarande förhållandena på elmarknaden på Kanarieöarna (se avsnitt 2) förefaller det även som om kommersiella investeringar i pumpkraftverk för vattenkraftslagring inte snabbt kan underlättas, trots det brådskande behovet av anläggningar för koldioxidsnåla flexibilitet. Detta beror på att vattenkraftsprojekt har längre tidshorisonter för förutveckling, utveckling, konstruktion och drift än annan teknik och därmed högre investeringsrisker, vilket kan kräva särskilda politiska instrument och incitament samt mer långsiktiga politiska perspektiv och visioner. Sådana brådskande projekt är, mot bakgrund av det planerade utnyttjandet av förnybar energi inom den närmaste framtiden ⁽¹⁰⁾ och de utmaningar i fråga om systemdriften som Kanarieöarna tycks stå inför ⁽¹¹⁾, av så stor betydelse att kommissionen anser att Spanien inte bör vara skyldigt att uppfylla villkoren i artikel 54.2 i direktiv (EU) 2019/944 när det gäller detta yttersta randområde.
- (59) Ett undantag från artikel 54.1 i direktiv (EU) 2019/944 i enlighet med artikel 66 i direktivet, begränsat till pumpkraftverk för vattenkraftslagring, bör inte hindra en marknadsbaserad utveckling på Kanarieöarna av lagringsprojekt som bygger på denna typ av teknik eller annan teknik. Med tanke på Spaniens åtaganden när det gäller utfasningen av fossila bränslen i territorierna utanför fastlandet, såsom Kanarieöarna, kommer det i takt med den ökade produktionen från förnybara energikällor sannolikt, utöver pumpkraftverk för vattenkraftslagring, även att behövas energilagringsanläggningar som bygger på annan teknik för att säkerställa försörjningstryggheten.
- (60) Kommissionen framhåller vidare att den skyldighet för systemansvariga för överföringssystem att äga och driva energilagringsanläggningar i territorierna utanför fastlandet som föreskrivs i lag 17/2013 tycks grunda sig på kriterier som skiljer sig från dem som anges i artikel 54 i direktiv (EU) 2019/944. I detta beslut bedöms endast om kraven för ett undantag enligt artikel 66.2 i direktiv (EU) 2019/944 är uppfyllda, och det föregriper inte kommissionens bedömning av huruvida lag 17/2013 är förenlig med kraven i direktiv (EU) 2019/944.

5.2.2 Artikel 40.4–40.7 i direktiv (EU) 2019/944

- (61) Enligt Spanien förhindrar avsaknaden av effektiv konkurrens inom produktionssegmentet ett upprättande av icke snedvridna elmarknader i territorierna utanför fastlandet. Det förhindrar framför allt den systemansvariga för överföringssystemet från att upprätta och driva en balansmarknad på Kanarieöarna, inbegripet upphandling av marknadsbaserade icke-frekvensrelaterade stödtjänster.
- (62) Mot bakgrund av avsaknaden av en balansmarknad och en marknadsbaserad upphandling av icke-frekvensrelaterade stödtjänster på Kanarieöarna anser kommissionen att undantag från skyldigheterna i artikel 40.4–40.7 i direktiv (EU) 2019/944 i enlighet med artikel 66 i direktivet är motiverade.

⁽⁹⁾ *Hydropower and pumped hydropower storage in the European Union: Status report on technology development, trends, value chains and markets*, JRC, 2022: https://setis.ec.europa.eu/document/download/82e6a3ad-74f1-4f6d-b2be-006df2de2007_en.

⁽¹⁰⁾ Se t.ex. de åtgärder avseende Kanarieöarna som beskrivs i det utkast till uppdatering av den integrerade nationella energi- och klimatplanen (2023–2030) som Spanien har lämnat in och som syftar till att uppnå en utfasning av fossila bränslen senast 2040 (s. 144): https://commission.europa.eu/publications/spain-draft-updated-necp-2021-2030_en. Se även *Ley 6/2022, de 27 de diciembre, de cambio climático y transición energética de Canarias*.

⁽¹¹⁾ Antonio Morales exige al Ministerio acciones urgentes para acabar con la inseguridad y el riesgo de apagón general en Gran Canaria - Cabildo de Gran Canaria - Portales Web Cabildo GC.

5.2.3 Kapitel II i förordning (EU) 2019/943: Allmänna regler för elmarknaden – artiklarna 3, 6, 7.1, 8.1, 8.4, 9, 10 och 11

5.2.3.1 Ansökan

- (63) Enligt Spanien förhindrar avsaknaden av effektiv konkurrens mellan producenter ett upprättande av icke-reglerade elmarknader. Dirigeringsbesluten i territorierna utanför fastlandet, inbegripet Kanarieöarna, grundas på tekniska och ekonomiska kriterier för vilka det inte alltid är möjligt att tillämpa marknadsregler. Spanien förklarar vidare att prisbildningen i territorierna utanför fastlandet inte baseras på utbud och efterfrågan i dessa territorier utan på det spanska fastlandet, för att förhindra att konsumenterna i territorierna utanför fastlandet ska betala merkostnaderna för elproduktionen i dessa territorier.
- (64) På grundval av de uppgifter som anges i föregående skäl begär Spanien ett undantag från följande bestämmelser i artikel 3 första stycket i förordning (EU) 2019/943:
- Leden a, b, o och p, eftersom priserna på de berörda marknaderna enligt Spanien inte kan sättas fritt baserat på utbud och efterfrågan och det inte finns några terminsmarknader i dessa territorier.
 - Led c, eftersom Spanien anser att de marknadsregler som underlättar utvecklingen av flexibel produktion och efterfrågan inte nödvändigtvis är tillämpliga i territorierna.
 - Leden e och k, eftersom producenterna enligt Spanien inte är ansvariga för att sälja den el som de producerar (det är i stället den systemansvariges uppgift att besluta vilka kraftverk som bör leverera) och inte kan lämna aggregerade erbjudanden.
 - Led j, eftersom Spanien anser att lagringsstrategin i dessa områden kan kräva att energilagring prioriteras och inte kan likställas med andra produktionsanläggningar.
 - Led n, där Spanien konstaterar att inträde i och utträde ur elproduktionen i princip kan baseras på företagets bedömning av den ekonomiska och finansiella hållbarheten i deras verksamhet, men att det i praktiken inte är möjligt för elproduktionsföretag att delta i systemet utan att delta i ett reglerat betalningssystem genom vilket produktionskostnaderna kan täckas.
- (65) När det gäller artiklarna 6, 7.1, 8.1, 8.4, 9, 10 och 11 framhåller Spanien att även om elsystemet i territorierna utanför fastlandet styrs av ett dirigeringsystem som fungerar på liknande sätt som på unionens elmarknader, till exempel vid daglig dirigering och intradagsdirigering, utgör det ett reglerat system. Inköpspriset baseras på priset på fastlandet och inte på producenternas erkända kostnader för sin elproduktion, inklusive utförande av balanstjänster. På grundval av detta begär Spanien ett undantag från artiklarna 6, 7.1, 8.1, 8.4, 9, 10 och 11 i förordning (EU) 2019/943, eftersom det inte finns någon balansmarknad i territorierna utanför fastlandet, inbegripet Kanarieöarna, och inte heller någon möjlighet till integration med unionens dagen före- och intradagsmarknader på grund av deras isolerade läge.
- (66) När det gäller artikel 7.1 och artikel 8.1 och 8.4 i förordning (EU) 2019/943 konstaterar Spanien att på grund av det isolerade läge som territorierna utanför fastlandet har görs dirigeringen oberoende av marknaden på fastlandet och unionsmarknaderna – med undantag för referenspriset för inköp av energi, som baseras på priset på fastlandet – och dirigeringen baseras på timvisa planer.
- (67) I enlighet med ovanstående anser Spanien också att integreringen av terminsmarknader, tekniska budgivningsgränser och värdet av förlorad last enligt artiklarna 9–11 i förordning (EU) 2019/943 inte är tillämpligt på dirigeringen i territorierna utanför fastlandet.

5.2.3.2 Bedömning

- (68) När det gäller begäran om undantag från artikel 3 första stycket i förordning (EU) 2019/943 anser kommissionen följande:
- Eftersom elpriserna på Kanarieöarna inte sätts enligt en marknadsbaserad metod utan enligt en särskild reglerad mekanism genom vilken den systemansvarige utför dirigeringen av elproduktionen för vart och ett av de enskilda elsystemen, är ett undantag från artikel 3 första stycket a, b, e och k i förordning (EU) 2019/943 motiverat.

- Eftersom det inte finns någon terminsmarknad på Kanarieöarna och den systemansvariges dirigeringsinbegriper vecko-, dags- och intradagsprognoser samt avvikelser i realtid, är ett undantag från artikel 3 första stycket o och p i förordning (EU) 2019/943 också motiverat.
 - Samtidigt som det kan konstateras att det nuvarande reglerade systemet och Kanarieöarnas särskilda förhållanden kan försvåra utvecklingen av en mer flexibel produktion, koldioxidsnål produktion och mer flexibel efterfrågan är det fortfarande nödvändigt att tillämpa marknadsreglerna för att i möjligaste mån stimulera denna utveckling. Kommissionen anser därför att ett undantag från artikel 3 första stycket c i förordning (EU) 2019/943 inte är motiverat.
 - Artikel 3 första stycket j i förordning (EU) 2019/943 hindrar inte att energilagringsprojekt på Kanarieöarna prioriteras, om till exempel sådana projekt anses vara det bästa alternativet för att säkerställa försörjningstryggheten på Kanarieöarna. Kommissionen anser därför att ett undantag från artikel 3 första stycket j i förordning (EU) 2019/943 inte är motiverat.
 - När det gäller artikel 3 första stycket n i förordning (EU) 2019/943 bör ett företags inträde eller utträde på marknaden för elproduktion bero på det företags bedömning av den ekonomiska och finansiella hållbarheten, med beaktande av möjligheten att erhålla den reglerade ersättning som anges i skälen 15 och 16. Ett undantag från artikel 3 första stycket n i förordning (EU) 2019/943 är därför inte motiverat för Kanarieöarna.
- (69) När det gäller det begärda undantaget från artiklarna 6, 7.1, 8.1, 8.4, 9, 10 och 11 i förordning (EU) 2019/943 avser dessa bestämmelser krav gällande termins-, dagen före-, intradags- och balansmarknaderna. På grundval av den information som Spanien har lämnat förfaller det som om dessa marknader inte kan genomföras effektivt på Kanarieöarna (skäl 12), med tanke på särdragen hos elsystemen i detta territorium. Kommissionen anser därför att ett undantag från dessa bestämmelser är motiverat.

5.2.4 Kapitel III i förordning (EU) 2019/943: Tillträde till nät och hantering av överbelastning – artiklarna 14–17 och 19

5.2.4.1 Ansökan

- (70) Spanien förklarar att kraven i artiklarna 14–16 och 19 inte kan tillämpas i territorierna utanför fastlandet, eftersom den systemansvarige för överföringssystemet utför dirigeringen av elproduktionen för vart och ett av de enskilda elsystemen och dessa system inte utgör separata sammanlänkade elområden. Denna dirigeringsin tar hänsyn till den energi som överförs via förbindelser mellan öar i Kanarieöarnas system (dvs. mellan Lanzarote och Fuerteventura). Vid överbelastning i dessa förbindelser omdirigerar den systemansvarige för överföringssystemet den tillgängliga produktionskapaciteten med beaktande av främst tekniska kriterier. Spanien förklarar också att eftersom territorierna utanför fastlandet inte utgör separata elområden finns det ingen relaterad kapacitetsmarknad mellan elområden och uppstår därför inte några intäkter från överbelastning.

5.2.4.2 Bedömning

- (71) Undantagen från artiklarna 7.1 och 8.1 i förordning (EU) 2019/943 får till följd att elsystemen på Kanarieöarna inte omfattas av de integrerade dagen före- och intradagsmarknaderna. Vissa bestämmelser om dessa marknaders funktion är därför inte nödvändigtvis tillämpliga på Kanarieöarna.
- (72) Kanarieöarna betraktas inte heller som ett separat elområde. Artiklarna 14–17 och 19 i förordning (EU) 2019/943 rör elområden och hanteringen av kapacitet och överbelastning mellan elområden. Eftersom vart och ett av Kanarieöarnas elsystem inte utgör separata elområden är bestämmelserna om elområden inte tillämpliga på Kanarieöarna. Därav följer att ett undantag från kraven i artiklarna 14, 15, 16.3–16.13, 17 och 19 i förordning (EU) 2019/943 inte är motiverat.

- (73) Dessutom är artikel 16.1 och 16.2 i förordning (EU) 2019/943, som innehåller allmänna principer för hantering av överbelastning, tillämplig på Kanarieöarna, eftersom dessa principer ger marknadsaktörerna garantier för att den systemansvarige för överföringssystemet åtgärdar problem med överbelastning genom icke-diskriminerande, marknadsbaserade lösningar och tillämpar förfaranden för att inskränka handeln endast i nödfall. Kommissionen anser därför att ett undantag från artikel 16.1 och 16.2 i förordning (EU) 2019/943 inte är motiverat.

5.2.5 *Kapitel IV i förordning (EU) 2019/943: Resurstillräcklighet – artiklarna 20.3–20.8, 21.7, 21.8, 22.1 f och h, 22.2, 22.3, 22.5 och 25.2–25.4*

5.2.5.1 Ansökan

- (74) Spanien förklarar att på grund av det isolerade läge som territorierna utanför fastlandet har utför den systemansvarige oberoende bedömningar av resurstillräckligheten för vart och ett av territorierna utanför fastlandet och att dessa inte är integrerade i den europeiska bedömningen av resurstillräcklighet eller i bedömningen av resurstillräcklighet för det spanska fastlandet. Spanien anser därför att vissa av bestämmelserna i kapitel IV inte är tillämpliga på territorierna utanför fastlandet. Spanien understryker dock att de nuvarande nationella reglerna i möjligaste mån syftar till att sörja för likabehandling av territorierna utanför fastlandet och fastlandsmarknaden, exempelvis när det gäller nivåerna för försörjningstrygghet och metoderna för att utföra bedömningen av resurstillräcklighet.
- (75) Spanien hävdar att resurstillräckligheten i territorierna utanför fastlandet säkerställs genom den särskilda mekanism för tilldelning av ny kapacitet som fastställs i kungligt dekret 738/2015, såsom beskrivs i skälen 21–23. Spanien anser att denna mekanism bör bibehållas med tanke på den unika karaktären hos territorierna utanför fastlandet och begär därför ett undantag från artiklarna 20.3–20.8, 21.7, 21.8, 22.1 f och h, 22.2, 22.3, 22.5 och 25.2–25.4.
- (76) Spanien hävdar att bedömningarna av resurstillräcklighet i territorierna utanför fastlandet är förenliga med principerna i artikel 20.1 och 20.2 i förordning (EU) 2019/943. Spanien förklarar vidare att när resurstillräcklighetsproblem konstateras hanteras dessa genom en utlysning av ett konkurrensutsatt anbudsförfarande (i enlighet med kungligt dekret 738/2015) i kombination med bedömningar av auktioner av kapacitet av förnybart ursprung. Enligt Spanien är dessa förfaranden för vilka kraven i artikel 20.3–20.8 i förordning (EU) 2019/943 inte kan tillämpas.
- (77) Spanien förklarar att bestämmelserna i artikel 21.7 och 21.8 i förordning (EU) 2019/943, som hänvisar till att kapacitetsmekanismerna ska vara av tillfällig karaktär, inte är förenliga med den mekanism som föreskrivs i kungligt dekret 738/2015. Spanien konstaterar dock att kraven i artikel 21.7 och 21.8 i förordningen kommer att gälla för alla framtida nya kapacitetsmekanismer.
- (78) Spanien konstaterar att den mekanism som föreskrivs i kungligt dekret 738/2015 också är oförenlig med följande bestämmelser i förordning (EU) 2019/943:
- Artikel 22.1 f, där det fastställs att ersättningen ska bestämmas genom en konkurrensbaserad process, eftersom ersättningen i den befintliga mekanismen enligt Spanien inte baseras på en konkurrensbaserad process utan på en referensanläggning, i syfte att främja effektivitet.
 - Artikel 22.1 h, där det fastställs att kapacitetsmekanismer ska vara öppna för deltagande av alla resurser som kan tillhandahålla den tekniska prestanda som krävs, eftersom mekanismen enligt Spanien endast tillämpas på dirigerbara anläggningar.
 - Artikel 22.2, som innehåller en förteckning över krav på utformningen som strategiska reserver ska uppfylla, eftersom den enligt Spanien hänvisar till balansmarknader som inte finns i territorierna utanför fastlandet.
 - Artikel 22.3, som fastställer ytterligare krav för andra kapacitetsmekanismer än strategiska reserver, eftersom den befintliga mekanismen enligt Spanien inte är förenlig med dessa krav: ersättningen rör sig inte mot noll när den levererade kapacitetsnivån är tillräcklig, ersättningen är inte enbart kopplad till kapaciteten, och kapacitetsskyldigheterna är inte överförbara.

— Artikel 22.4, som innehåller krav på gränsvärden för koldioxidutsläpp för kapacitetsmekanismer, eftersom den nuvarande mekanismen enligt Spanien inte innehåller några krav av detta slag men gör det möjligt att fastställa tekniska begränsningar.

— Artikel 22.5, som kräver anpassning av kapacitetsmekanismer som tillämpas den 4 juli 2019.

- (79) Spanien förklarar att tillförlitlighetsnormerna för territorierna utanför fastlandet inte är anpassade till kraven i artikel 25.3 i förordning (EU) 2019/943, eftersom de inte tar hänsyn till kostnaden för nya resurser. Spanien tillägger att även om normerna var desamma skulle de eventuellt utvecklas mot strängare värden i en annan takt, varför ett undantag begärs från artikel 25.2–25.4 i förordning (EU) 2019/943.

5.2.5.2 Bedömning

- (80) I artikel 20 i förordning (EU) 2019/943 behandlas resurstillräcklighet på den inre marknaden för el och fastställs skyldigheter för medlemsstaterna när det gäller hur de ska övervaka resurstillräckligheten och hur de ska agera när resurstillräcklighetsproblem konstateras, närmare bestämt genom att utveckla en genomförandeplan i syfte att undanröja snedvridningar till följd av lagstiftning, säkerställa marknadsbaserad balansjämsning eller avskaffa reglerade priser. Kommissionen konstaterar att bedömningen av resurstillräcklighet på Kanarieöarna inte är integrerad i bedömningen av resurstillräcklighet på EU-nivå eller nationell nivå. Eftersom de flesta marknadsregler inte kan tillämpas på Kanarieöarna (se avsnitten ovan) är dessutom de flesta delarna i genomförandeplanerna enligt artikel 20.3 i förordning (EU) 2019/943 inte tillämpliga på den reglerade grossistmarknaden på Kanarieöarna. Kommissionen anser därför att ett undantag från artikel 20.3–20.8 i förordning (EU) 2019/943 är motiverat.
- (81) I artikel 21.7 i förordning (EU) 2019/943 fastställs krav på en effektiv administrativ utfasning av kapacitetsmekanismen om inga nya avtal ingås under de tre påföljande åren, och i artikel 21.8 i förordning (EU) 2019/943 fastställs krav som rör kapacitetsmekanismernas tillfälliga karaktär. På grundval av Spaniens förklaringar kan den nuvarande mekanismen i kungligt dekret 738/2015 för reglerad ersättning för produktion i territorierna utanför fastlandet (som inte är av tillfällig karaktär) anses vara likvärdig med en kapacitetsmekanism. För att säkerställa genomförbarheten av denna mekanism, som godkändes enligt kommissionens beslut om statligt stöd i ärende SA.42270, och uppnåendet av de eftersträfvade målen (bl.a. att främja underhåll av kraftverk och ersättning av ineffektiva kraftverk och att främja förnybara energikällor i Spanien), anser kommissionen att ett undantag från artikel 21.7 för Kanarieöarna är motiverat.
- (82) När det gäller begäran om undantag från artikel 21.8 i förordning (EU) 2019/943 anser kommissionen dock att detta undantag inte är motiverat, eftersom det inte är möjligt att förutse utvecklingen av Kanarieöarnas elsystem över tid. Följaktligen bör varaktigheten för den mekanism för reglerad ersättning som föreskrivs i kungligt dekret 738/2015 begränsas till perioden fram till och med den 31 december 2029 i enlighet med beslutet om statligt stöd i ärende SA.42270.
- (83) I artikel 22 i förordning (EU) 2019/943 fastställs de principer för utformning som är tillämpliga på kapacitetsmekanismer. Kommissionen anser att ett undantag från artikel 22.1 f och h i förordning (EU) 2019/943 som är tillämpligt efter den utgångstid för mekanismen för reglerad ersättning som anges i beslutet om statligt stöd i ärende SA.42270 skulle hindra övergången till förnybar energi, ökad flexibilitet, energilagring, elektromobilitet och efterfrågefleksibilitet, eftersom dessa bestämmelser syftar till att göra det möjligt för deltagande av alla tekniker på konkurrensbasis. Kommissionen anser därför att ett undantag från artikel 22.1 f och h inte är motiverat. Detta bör inte påverka åtaganden och avtal som ingåtts avseende Kanarieöarna inom ramen för ersättningsmekanismen i kungligt dekret 738/2015 och som godkänts enligt beslutet om statligt stöd i ärende SA.42270.
- (84) På grundval av den information som Spanien lämnat (skäl 77) anser kommissionen att ett undantag från kraven i artikel 22.2 och 22.3 i förordning (EU) 2019/943 är motiverat.

- (85) När det gäller begäran om undantag från artikel 22.5 i förordning (EU) 2019/943 anser kommissionen att ett undantag inte är motiverat, eftersom artikel 22.5 i den förordningen inte är tillämplig på kapacitetsmekanismer som godkänts efter den 4 juli 2019.
- (86) När det gäller artikel 22.4 i förordning (EU) 2019/943, som fastställer kraven på gränsvärden för koldioxidutsläpp för kapacitetsmekanismer, anser kommissionen att kraven på gränsvärden för koldioxidutsläpp inte är tillämpliga på den nuvarande mekanism för reglerad ersättning som godkänts enligt beslutet om statligt stöd i ärende SA. 4270, mot bakgrund av den begränsade storleken på Kanarieöarnas elsystem, de begränsningar som är kopplade till erhållande av nödvändiga miljötillstånd för ny produktionskapacitet och det större behovet av dirigerbar produktion för att säkerställa integreringen av förnybara energikällor i Kanarieöarnas elsystem och garantera försörjningstryggheten. Kommissionen anser att ett undantag från artikel 22.4 i förordning (EU) 2019/943 som är tillämpligt efter den utgångstid för mekanismen för reglerad ersättning som anges i beslutet om statligt stöd i ärende SA.42270 skulle hindra övergången till förnybar energi, ökad flexibilitet, energilagring, elektromobilitet och efterfrågeflexibilitet, eftersom dessa bestämmelser syftar till att göra det möjligt för deltagande av alla tekniker på konkurrensbasis. Kommissionen anser därför att ett undantag från artikel 22.4 i förordning (EU) 2019/943 inte är motiverat. Detta bör inte påverka åtaganden och avtal som ingåtts avseende Kanarieöarna inom ramen för ersättningsmekanismen i kungligt dekret 738/2015 och som godkänts enligt beslutet om statligt stöd i ärende SA.42270.
- (87) På grundval av Spaniens förklaringar (se skäl 78) anser kommissionen att ett undantag från artikel 25.2–25.4 i förordning (EU) 2019/943 för driften av elsystemen på Kanarieöarna är motiverat.

5.2.6 Undantag från artiklarna 14–17, 19–27 och 35–47 i förordning (EU) 2019/943 för mekanismen i kungligt dekret 738/2015

- (88) I sin ansökan, i dess ändrade lydelse enligt den andra uppsättning förtydliganden som översändes av Spanien den 17 januari 2022, uppgav Spanien att det för den befintliga mekanismen i kungligt dekret 738/2015 krävs ett undantag från artiklarna 14–17, 19–27 och 35–47 i förordning (EU) 2019/943. Kommissionen anser att ett sådant omfattande undantag inte är nödvändigt för att säkerställa dess tillämpning. Kommissionen anser att endast de undantag som anges i avsnitten ovan är motiverade.

5.3 Inga hinder för övergången till förnybar energi, ökad flexibilitet, energilagring, elektromobilitet och efterfrågeflexibilitet

- (89) Enligt artikel 64.1 femte stycket i förordning (EU) 2019/943 och artikel 66.2 i direktiv (EU) 2019/944 ska ett beslut om undantag säkerställa att det inte hindrar övergången till förnybar energi, ökad flexibilitet, energilagring, elektromobilitet och efterfrågeflexibilitet.
- (90) När det gäller övergången till förnybar energi och ökad flexibilitet (inklusive efterfrågeflexibilitet) och energilagring är det viktigt att notera att välfungerande termins-, dagen före-, intradags- och balansmarknader, i linje med kraven i förordning (EU) 2019/943 och direktiv (EU) 2019/944, bör tillhandahålla nödvändiga leverans- och investerings-sig-naler för att maximera den potentiella utvecklingen av denna teknik. Till exempel skulle utvecklingen av efterfrågeflexibilitet som kan aktiveras under perioder av systempåfrestningar på Kanarieöarnas elsystem i princip lättare kunna uppnås i ett system där priserna på efterfrågan återspeglar produktionssituationen per timme på Kanarieöarna i stället för på fastlandet. Detta hindrar inte per automatik utvecklingen av efterfrågeflexibilitet eller andra former av flexibilitet inom ramen för den nuvarande regleringen. Det kan dock inte uteslutas att beslutet om undantag kan ha en negativ inverkan på en sådan potentiell utveckling.
- (91) Å andra sidan kräver inte artikel 64 i förordning (EU) 2019/943 att beslut om undantag maximerar potentialen för flexibilitet eller energilagring. Ett undantag enligt artikel 64 i den förordningen syftar endast till att säkerställa att det "inte hindrar" en sådan övergång. Med andra ord får undantaget inte hindra utveckling som utan undantaget skulle inträffa på naturlig väg. Utan undantaget är det osannolikt att välfungerande termins-, dagen före-, intradags- och balansmarknader skulle utvecklas i vart och ett av elsystemen på Kanarieöarna. Detta beror på utmaningarna i samband med driften av de små enskilda elsystemen, den mycket låga konkurrensvivån i produktionssegmentet och den avsaknad av kopplingar till fastlandsmarknaden som beskrivs i avsnitt 2.

- (92) När det gäller i synnerhet energilagring är kommissionen medveten om betydelsen av denna teknik för integreringen av intermittenta energikällor, såsom förnybara energikällor, särskilt i små enskilda system såsom Kanarieöarnas. Kommissionen anser dock att marknadsbaserade investeringar i denna teknik bör främjas när så är möjligt ⁽¹²⁾. Av detta skäl anser kommissionen att ett undantag från artikel 54 i direktiv (EU) 2019/944 i enlighet med artikel 66 i det direktivet endast är motiverat när det gäller pumpkraftverk för vattenkraftslagring.
- (93) Undantaget förefaller inte ha någon märkbar inverkan på elektromobilitet.

5.4 Undantagets varaktighet

- (94) I artikel 64 i förordning (EU) 2019/943 och artikel 66 i direktiv (EU) 2019/944 anges uttryckligen att det enda fall där kommissionen får föreskriva ett obegränsat undantag rör yttersta randområden i den mening som avses i artikel 349 i EUF-fördraget som av uppenbara fysiska skäl inte kan sammanlänkas med unionens energimarknad. Detta är lätt att förstå eftersom dessa regioner inte påverkar den inre marknaden för el.
- (95) Såsom anges i skäl 42 utgör Kanarieöarna ett av de yttersta randområden som erkänns enligt artikel 349 i EUF-fördraget, och de kan av uppenbara fysiska skäl inte sammanlänkas med unionens energimarknad. Undantaget bör därför beviljas för en obegränsad tid.

HÄRIGENOM FÖRESKRIVS FÖLJANDE.

Artikel 1

Konungariket Spanien beviljas ett undantag från bestämmelserna i artikel 3 första stycket a, b, e, k, o och p, artikel 6, artiklarna 7.1, 8.1 och 8.4, artiklarna 9, 10, 11, artiklarna 20.3–20.8, 21.7, 22.2, 22.3 och 25.2–25.4 i förordning (EU) 2019/943, samt från bestämmelserna i artikel 40.4–40.7 och från bestämmelserna i artikel 54, i den mån pumpade vattenkraftsanläggningar berörs, i direktiv (EU) 2019/944 vad gäller Kanarieöarna.

Artikel 2

Det undantag som beviljas enligt artikel 1 ska gälla under obegränsad tid.

Artikel 3

Detta beslut riktar sig till Konungariket Spanien.

Utfärdat i Bryssel den 8 december 2023.

På kommissionens vägnar
Kadri SIMSON
Ledamot av kommissionen

⁽¹²⁾ Se skäl 62 i direktiv (EU) 2019/944.